فصلنامه تحقیقات جدید در علوم انسانی
Human Sciences Research Journal
دوره جدید، شماره ۲۸، تابستان ۱۳۹۹، صص ۲۲-۱۳
New Period, No 28, 2020, P 13-22
شماره شاپا (۲٤۷٦-۷۰۱۸)
ISSN (2476-7018)

تحلیل محتوای فارسی ۱ پایه دهم بر اساس سطح شاخص‌های گانیک (مورد مطالعه: درس شانزدهم :خسرو)

زهره افشار اردکانی[۱]. فریبا یزدان پناهی[۲]. مریم زیر راهی[۳]. زهرا افشار[٤]
۱. کارشناس زبان و ادبیات فارسی. دانشگاه یزد، دبیر رسمی دبیرستان‌های شیراز، ایران
ardekanyafshar2920@gmail.com
۲. کارشناس ادبیات و زبان فارسی، دانشگاه شیراز، دبیر رسمی دبیرستان‌های سپیدان، ایران
friba1971y@gmail. com
۳. کارشناس ارشد ادبیات و زبان فارسی، دانشگاه آزاد فسا، دبیر رسمی دبیرستان‌های سپیدان، ایران
zirahi.327@gmail.com
٤. کارشناس ادبیات و زبان فارسی، دانشگاه شیراز، دبیر رسمی دبیرستان‌های سپیدان، ایران
Zahra.afshar29@gmail.com

چکیده

هدف تحقیق، تحلیل محتوای فارسی ۱ پایه دهم (درس خسرو) بر اساس سطح شاخص‌های گانیک می‌باشد. روش پژوهش، بر اساس تحلیل محتوا، با استفاده از فرمول تعیین شاخص‌های سطح خوانایی گانینگ است. موضوع مورد پژوهش در این مقاله، درس شانزدهم از فارسی پایه دهم است که از صفحه ۱۲۰ تا صفحه ۱۲۵ را شامل می‌شود. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که سطح خوانایی این درس بالاتر از سطح توانایی دانش آموزان این پایه قرار دارد. بنابراین این درس با سطح سنی و درک و دریافت دانش‌آموزان متناسب نمی‌باشد و درصد بالایی از درجه دشواری در خوانایی این درس دیده می شود.

واژه‌های کلیدی: فرمول گانینگ، تحلیل محتوا، سطح خوانایی، کتاب فارسی ۱، پایه دهم

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-19]

۱- مقدمه

«یادگیری در آغاز کودکی از حساسیت فوق‌العاده ای برخوردار است، زیرا این مهم بر ساخت شخصیت کودک هم از جنبه علمی و هم از جنبه کیفی اثرگذار بوده و مقدمه ای برای دستیابی به معرفت‌های بعدی خواهد بود؛ بنابراین هر گونه درنگ در تدوین و تألیف منابع یادگیری در کودکی و آموزش‌های خاص آن، پیامد سوء و یا همیشگی در پی خواهد داشت. در این میان نقش اساسی برای تغییر و تعدیل رفتار فراگیران بر عهده آموزش‌وپرورش است و از آنجا که نظام آموزش‌وپرورش ایران متمرکز و برنامه، کتاب و معلم، محورهای اساسی آموزش و یادگیری‌اند و با توجه به آن که در بسیاری از موارد، کتاب درسی تنها رسانهٔ آموزشی است که در اختیار معلم قرار دارد و فرآیند تدریس و یادگیری تنها با اتکا به محتوای برنامهٔ درسی، مفاهیم و ارزش‌های مطرح شده در آن و همچنین انواع ارزشیابی‌های تحصیلی، امتحانات و گزینش‌های متعدد بر مبنای محتوای کتاب‌های درسی صورت می‌پذیرد، نقش کتاب به منزله برنامهٔ آموزشی بسیار مهم تلقی شده، جای تعمق، بررسی و تتبع فراوان دارد. بنابراین محتوای مطلوب کتابهای درسی می‌تواند دانش‌آموزان را به چالش فکری وا دارد و از جمود فکری و ذهنی رها سازد و پاسخگوی نیازمندی‌های عصر جدید انسان‌ها باشد» (آقازاده، ۱۳۸۵: ۵).

روش گانینگ یکی از روش‌های عینی – کمی تحلیل محتواست که برای مشخص کردن سطح خوانایی متن‌ها به کار می‌رود. اساس این روش را توجه به دو عامل زبانی یعنی طول جمله و طول کلمه تشکیل می‌دهد. «از جمله شیوه‌هایی که می‌توان برای دسترسی به محتوایی مطلوب در کتاب‌های درسی از آن استفاده کرد، روش تحلیل محتواست. این تحلیل کمک می کند تا مفاهیم، اصول، نگرش‌ها، باورها و کلیه اجزای مطرح شده در قالب دروس کتاب، بررسی عملی و با اهداف برنامهٔ درسی مقایسه و ارزیابی شوند. در تحلیل محتوای کتاب درسی، اغلب از دو تکنیک کلی، فرمول‌های خوانایی و ابزارهای فهرستی (چک لیستی) که هر تکنیک از تعدادی روش مختلف تشکیل یافته، استفاده می‌گردد. به طور خلاصه، فرمول خوانایی درجه پیچیدگی زبانی مثل متن کتاب یا درجه خوانایی سایر متون را تعیین می‌نماید. این فرمول به وسیله تجزیه‌وتحلیل متن کتاب به اندازه‌گیری درجه خوانایی می‌پردازد. این تجزیه‌وتحلیل به ویژه بر روی کلمه‌ها، عبارت‌ها و بندهای یک نوشته متمرکز می‌شود و با شمارش آنها (کلمه‌ها و جمله‌ها) و استفاده از فرمول و رابطه‌ای مشخص، میزان و درجهٔ سختی یا درجه تناسب متن با سن کلاسی یا سطح توانایی خواندن متن را مشخص می‌سازد» (جعفری هرندی، ۱۳۸۷: ۱۱). از آنجا که فارسی زبان معیار می‌باشد و تمام دانش‌آموزان در تمام دوران زندگی خود با آن مواجه هستند؛ بنابراین مسأله اساسی در این پژوهش این است که آیا محتوای دروس انتخاب شده در فارسی ۱ پایه دهم با سن کلاسی و سطح توانایی خوانایی دانش‌آموزان تناسب دارد یا خیر؟ بنابراین مشخص می‌شود که با روش گانینگ و استفاده از فرمول آن، در تجزیه متن کتاب یعنی تحلیل روی کلمه‌ها، عبارت‌ها و بندهای آن

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-19]

و شمارش آنها پی می‌بریم که چه رابطه‌ای بین درجهٔ سختی متن دروس فارسی ۱ پایه دهم با سن کلاسی وجود دارد و یا به چه میزان دشواری متن این درس با سطح توانایی خوانایی دانش آموزان تناسب دارد؟

۲- پیشینه تحقیق

امیری (۱۳۹۸) در پژهش خود با عنوان "تحلیل محتوای کتاب هدیه‌های آسمانی دوم، سوم و چهارم ابتدایی براساس مفهوم تربیت دینی، میزان درگیر بودن دانش‌آموزان و خوانایی" به این نتیجه دست یافت که مفهوم روزه بیشتر از سایر مفاهیم استفاده شده است در حالی که مفهومی مثل راستگویی به میزان کمتری نسبت به بقیه مفاهیم استفاده شده است. در روش ویلیام رومی مشاهده شده است که تصاویر و سئوالات فعال می‌باشند و دانش‌آموز را به خوبی درگیر می‌نماید در حالی که متن کتاب غیرفعال و غیرپویاست. در تحلیل مفهوم تربیت دینی، بین فراوانی مشاهده شده و فراوانی مورد انتظار تفاوت معنی‌داری وجود داشت. به این معنا که همه‌ی مقوله‌های تربیت دینی به صورت مساوی در این کتاب به کار برده نشده است و بیشتر به مفهوم نماز خواندن تاکید شده است. پیشنهاد می‌شود تهیه و تنظیم متن کتاب درسی به گونه‌ای تنظیم شود که بتواند دانش‌آموزان را فعال نگه دارد و نقش پویا و فعالی برای دانش‌آموز ایفا کند.

رخ سفید و عامری (۱۳۹۸) در پژوهش خود با عنوان "تحلیل محتوای کتاب شیمی (۳) پایه دوازدهم بر اساس روش فرای، گانینگ، خلاقیت گیلفورد، ویلیام رومی و مقایسه کتاب شیمی پایه دوازدهم و یازدهم از لحاظ توجه به آموزش‌های زیست‌محیطی به روش تمام شماری" بیان داشتند که ین کتاب تاکید بیش از حد به سطح شناختی و تفکر همگرا دارد و به تفکر واگرا و ارزشیاب در حد ضعیفی توجه نموده است. نتایج بررسی با تکنیک ویلیام رومی نشان می دهد که کتاب در بخش متن (ضریب درگیری ۱٪) غیرفعال، در بخش تصاویر (ضریب درگیری ۴٪) و سوالات (ضریب درگیری ۸٪) فعال می‌باشد. در مجموع، میانگین ضرایب درگیری سه بخش مذکور، ۴٪ بدست آمد که بیانگر فعال بودن کل کتاب در رویکرد کلی می‌باشد. البته کتاب شیمی ۳ پایه دوازدهم رشته علوم تجربی و ریاضی فیزیک از لحاظ توجه به آموزش‌های محیط‌زیست در مقایسه با کتاب شیمی پایه یازدهم همین رشته‌ها، به روش تمام شماری مورد بررسی قرار گرفت. بررسی مولفه‌های محیط زیست در بخش‌های "متن، پرسش، تصویر و تکلیف" کتاب یازدهم بیانگر این است که به حیطه‌های "شناختی با ۹۲/۸۵ ٪ نگرشی ۷٪ و حیطه مهارتی صفر درصد"، توجه شده و در و حیطه مهارتی صفر درصد"، توجه شده و در ۸۵/۷۱ ٪ نگرشی ۹/۲ ٪ و حیطه مهارتی ۴٪/۷۶ پرداخته شده است.

نیکدل و مسلمی پورلالمی (۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان "بررسی مقایسه‌ای محتوای کتب ریاضی با استفاده از تکنیک خوانایی گانینگ و بررسی تصاویر، مطالعه موردی: کتاب ریاضی جدید التالیف اول

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-19]

متوسطه(جدید) و ریاضی اول راهنمایی (قدیم)" به این نتیجه دست یافتند که ین دو بخش اول و دوم با بخش سوم کتاب اول متوسطه جدید و همچنین بین دو بخش اول وسوم با بخش میانی کتاب اول راهنمایی قدیم تفاوت محسوسی وجود دارد و تصاویرموجود درهردو کتاب فاقد اعتبارخوانایی هستند.

فضل الهی قمشی و ملکی توانا (۱۳۹۰) در پژوهشی تحت عنوان "ارزیابی سنجش خوانایی کتاب علوم پایه سوم ابتدایی بر اساس فرم فرای، گانتیک، فلش، لافلین و کلوز" به این نتیجه دست یافتند که اولا اصل ساده به دشواری در تنظیم محتوای مطالب کتاب رعایت نشده است و از نظر کلمات مطالب از دشوار به ساده و تداوم آن از ساده به دشوار است. ثانیا قدرت خوانایی، سطح کلاسی و سطح سنی مطالب نسبت به کلاس سوم تناسب ندارد. ثالثا از لحاظ سبک، سطح مطالب معمولی، هجاها خیلی دشوار و تخمین آن برحسب درجه‌های آموزش رسمی درحد بسیار بالایی است. رابعا محتوای مطالب در حد فشار روانی و استرس زاست و توانایی آموزش مستقل را ندارد.

آل افروز (۱۳۹۰) در پژوهشی تحت عنوان "تعیین سطح خوانایی نوشته بر اساس روش گانینگ" به این نتیجه رسید که شیوه‌های ساده تولید مواد خواندنی برای نوسوادان بزرگسال و شیوه‌های جذب نوسوادان را به کتابخانه ونیز راه‌های حفظ و تداوم سواد و جلوگیری از بازگشت به بی‌سوادی را تبیین کرده است.

۳- اهداف تحقیق

۱-۳- هدف اصلی:

هدف اصلی تحقیق، تحلیل محتوای فارسی ۱ پایه دهم بر اساس سطح شاخص‌های گانیک می‌باشد.

۲-۳- هدف فرعی

۲-۳- ۱- بررسی تفاوت بین سطح خوانایی هر یک از بخش‌های درس خسرو از کتاب فارسی پایه دهم.

۲-۳-۲- بررسی تناسب سطح خوانایی هر یک از بخش‌های درس خسرو از کتاب فارسی پایه دهم.

٤- فرضیه‌های تحقیق

۱-۴- بین سطح خوانایی هر یک از بخش‌های درس خسرو از کتاب فارسی پایه دهم با سطح سنی و درک و فهم دانش آموزان تفاوت وجود دارد.

۲-۴- بین سطح خوانایی هر یک از بخش‌های درس خسرو از کتاب فارسی پایه دهم با سطح سنی و درک و فهم دانش‌آموزان تناسب وجود دارد.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-19]

۵- روش‌شناسی تحقیق

این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی است و از نظر روش، تحلیل محتوا می‌باشد که از روش گانینگ (۲۰۰۳) جهت تعیین شاخص سطح خوانایی استفاده شده است. شاخص سطح خوانایی گانینگ به شیوه‌ای است که در آن به متوسط تعداد کلمات در هر جمله و کلمات بیشتر از سه هجا توجه شده است. در این روش دو عامل زبانی طول کلمه و طول جمله محاسبه می‌شود و در آن کلمه های دشوار شامل آن کلمه‌هایی هستند که از چهار یا بیش از چهار هجا تشکیل شده باشند. نحوه محاسبهٔ سطح خوانایی در این روش به شرح زیر است:

۱- انتخاب نمونه: یک نمونهٔ صدکلمه ای از ابتدا، وسط و آخر متن در نظر می‌گیریم.

۲- تعداد جمله‌های نمونه را می‌شماریم و طول متوسط جمله‌ها را از طریق تقسیم تعداد کلمه‌ها بر تعداد جمله های کامل هر نمونه محاسبه می‌کنیم.

۳- کلمه‌های چهار هجایی یا بیش از آن را می‌شماریم تا تعداد کلمه‌های دشوار مشخص شود. (اسامی خاص جز شمارش محسوب نمی‌شوند).

۴- تعداد کلمه‌های دشوار(چهار هجا یا بیش از آن) را با طول متوسط جمله‌ها جمع و عدد حاصل را در ۴/. ضرب می کنیم. این محاسبات را در مورد دو نمونه دیگر تکرار می‌کنیم.

۵- میانگین نتایج هر سه نمونه را محاسبه می‌کنیم.

۶- در مرحلهٔ ششم سطح خوانایی متن با شاخص‌های گانینگ مقایسه می‌شود. درجه های شاخص گانینگ معادل کلاس‌های آموزش رسمی است.

اگر دشواری متن کتاب مطابق با توانایی دانش آموزان باشد، سطح خوانایی کتاب برابر با سطح توانایی دانش آموزان است. برای مثال، اگر سطح خوانایی کتاب فارسی ۱ (درس خسرو) پایه دهم برابر با عدد ۵ باشد، دشواری متن کتاب نیز برابر با سطح توانایی دانش‌آموزان همان پایه است. اما اگر عدد محاسبه شده بالاتر از این عدد باشد، نشان‌دهنده دشوار بودن کتاب و پایین بودن عدد محاسبه شده نشانهٔ آسان بودن آن برای دانش‌آموزان همان پایه است.

٦- جامعهٔ تحقیق و روش نمونه‌گیری

جامعه تحقیق در این پژوهش را کتاب فارسی ۱ پایه دهم شامل می شود که موضوع مورد بحث درس شانزدهم(خسرو) می باشد که از صفحه ۱۲۰ تا صفحه ۱۲۵ را دربرمی‌گیرد. جامعهٔ تحقیق و نمونه‌گیری شامل تحلیل محتوا بر اساس سطح خوانایی گانینگ شامل ۱۰درصد از بخش‌های اول، وسط و آخر درس خسرو می باشد. در این روش تلاش شد انتخاب صفحه‌ها از متن کتاب باشد. سپس از هر کدام از قسمتها اعم از قسمت اول، وسط و آخر، صد کلمه به صورت جداگانه انتخاب شدند.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-19]

مقوله‌ها، واحد تجزیه و تحلیل و روش شمارش:

مقوله، رده‌هایی هستند که هر یک مجموعه‌ای از عناصر را که از نظر عمق و شکل، ویژگی‌های مشترکی دارند، در خود جای می‌دهند. معیار مقوله‌سازی به هدف هر تحقیق بستگی دارد (جعفری هرندی، ۱۳۸۷: ۱۲). در این پژوهش مقوله‌ها بر اساس معیار ترکیب کلمات انتخاب و به ترتیب زیر ارئه می شوند:

۱. همهٔ کلمه‌های موجود در سه نمونه صد کلمه‌ای در بخش‌های اول و دوم و سوم درس شانزدهم (خسرو).

۲. کلمه‌های چهار و بیشتر از چهار هجایی در سه نمونه صدکلمه‌ای بخش‌های اول و دوم و سوم درس شانزدهم (خسرو).

۳. جمله‌های کامل در سه نمونه صد کلمه‌ای در بخش‌های اول و دوم و سوم درس شانزدهم (خسرو).

در این مرحله باید تمام عناصر محتوا را که به مقوله‌ها مربوط می‌شوند، طبقه‌بندی کرد. برای این کار لازم است واحدهای ضبط (کوچکترین بخش محتوا که بسامد آن شمارش می‌شود مثل کلمه (و واحدهای متن) بزرگترین بخش محتوا که ویژگی یک واحد ضبط را مشخص می‌سازد، مثل (عبارت) از یکدیگر تشخیص داده شوند. پس واحد ضبط واحد پیچیده‌ای است که می‌تواند در قالب یک کلمه، یک یا چند عبارت مطرح شود؛ برعکس، یک عبارت ممکن است شامل چند مضمون باشد.

پس از انتخاب واحدهای طبقه‌بندی، این واحدها شمرده می‌شوند. طبقه‌بندی پاسخ‌هایی که به یک پژوهش داده شده، رمزگذاری نام دارد. واحد تجزیه‌وتحلیل در این پژوهش، جمله و کلمه است. کلمه واحد معنادار، واقعی و کوچکترین جزء تحلیل است. جمله نیز در حکم واحد ثبت، مورد استفاده تحلیلگر قرار می‌گیرد (یارمحمدیان، ۱۳۷۷: ۸).

نحوه شمارش واحدها در مرحله بعد مشخص می‌شود تا رمزگذارها بتوانند براساس آن به شمارش بپردازند. تجزیه و تحلیل و یافته‌های به دست آمده با روش‌های مختلفی انجام می شود. برخی از این روش‌ها عبارتند از تحلیل فراوانی، همبستگی و تحلیل جهت‌گیری که در این پژوهش از روش فراوانی استفاده شده است. چرا که تحلیل فراوانی، بیشتر وسعت اهمیت عناصر مورد نظر در محتوا را ممکن می‌سازد.

۷- نمونه آماری پژوهش

نمونه آماری این پژوهش شامل ۳ نمونهٔ صد کلمه ای از قسمتهای اول، دوم و سوم درس شانزدهم (خسرو) از کتاب فارسی ۱ پایه دهم انتخاب شده که در این بخش به آن می پردازیم.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-19]

جدول شماره ۱: نمونه آماری پژوهش

پایه	نمونه بخش اول	نمونه بخش دوم	نمونه بخش سوم
دهم	صفحه ۱۲۰	صفحه ۱۲۲	صفحه ۱۲۴

۸- بحث

نمونه (۱۰۰ کلمه اول)

و امّا سبک «نگار» که نمی‌توان گفت؛ زیرا خسرو هرگز چیزی نمی‌نوشت؛ باید بگویم سبکِ «تقریر» او در انشا تقلیدی بود کودکانه از گلستانِ سعدی. در آن زمان ما گلستان سعدی را از برَ می‌کردیم و منتخبی از اشعارِ شاعرانِ مشهور و متون ادبی و نصابُ الصّبیان را از کلاس چهارم ابتدایی به ما درس می‌دادند. خسرو تمام درس‌ها را سرِ کلاس یاد می‌گرفت و حفظ می‌کرد و دیگر احتیاجی به مرور نداشت. یک روز میرزا مسیح خان، معلمِّ انشا، که موضوعِ «عبرت» را برای ما معیّن کرده بود، خسرو را صدا کرد که انشایش را بخواند.

جدول شماره ۲: آمار توصیفی مربوط به درس خسرو (قسمت اول)

تعداد کلمات	۱۰۰
تعداد جمله ها	۱۳
طول متوسط جمله ها	۷/۶
تعداد کلمات دشوار	۶
ترکیب کلمات دشوار با تعداد متوسط جمله ها	۷/۶

نمونه (۱۰۰ کلمه دوم)

یکی از خروسان، ضربتی سخت بر دیدهٔ حریف نواخت به صَدمتی که «جهان تیره شد پیش آن نامدار». لاجرم سپر بینداخت و از میدان بگریخت. لیکن خروسِ غالب، حرکتی کرد نه مناسبِ حال درویشان. بر حریفِ مغلوب که تسلیم اختیار کرده، مخذول و نالان استرحام می کرد، رحم نیاورد و آن چنان او را می‌کوفت که «پولاد کوبند آهنگران» دیگر طاقت دیدنم نماند. چون برق به میان میدان جستم. نخست خروسِ مغلوب را با دشنه‌ای که در جیب داشتم، از رنج و عذاب برهانیدم و حلالش کردم. آنگاه به خروس سنگدل پرداختم و به سزایِ عمل ناجوانمردانه اش سرش از تن جدا و او را نیز بسِمل کردم.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-19]

جدول شماره ۳: آمار توصیفی مربوط به درس خسرو (قسمت دوم)

تعداد کلمات	۱۰۰
تعداد جمله ها	۱۷
طول متوسط جمله ها	۵/۸
تعداد کلمات دشوار	۲
ترکیب کلمات دشوار با تعداد متوسط جمله ها	۷/۶

نمونه (۱۰۰ کلمه سوم)

گفتم خسرو، آوازی بسیار خوش داشت و استعدادی فیّاض در فراگرفتنِ موسیقی. وقتی که از عهدهٔ امتحانِ سال ششم ابتدایی برنیامد، یکی از دوستان موسیقی‌شناس که در آن اوان دو کلاس از ما جلوتر بود، به خسرو توصیه کرد که به دنبال آموختنِ موسیقیِ ملیّ برود. خسرو بی‌میل نبود که دنبال موسیقی برود؛ ولی وقتی موضوع را به مادربزرگش گفت، به قول خسرو، اشک از دیده روان ساخت که ای فرزند، حلالت نکنم که مطربی و مسخرگی پیشه سازی که «همه قبیلهٔ من عالمانِ دین بودند». خسرو هم با آنکه خودرُو و خودسر بود، اندرز مادربزرگِ ناتوان را به گوش اطاعت شنید و پیِ موسیقی نرفت.

جدول شماره ٤: آمار توصیفی مربوط به درس خسرو (قسمت سوم)

تعداد کلمات	۱۰۰
تعداد جمله ها	۱۶
طول متوسط جمله ها	۶/۲۵
تعداد کلمات دشوار	۷
ترکیب کلمات دشوار با تعداد متوسط جمله ها	۹/۲

۹- نتیجه‌گیری

در این قسمت پس از ارائه فرضیه‌های پژوهش، نتایج به دست آمده را ارائه می‌کنیم:

۱. فرضیه اول: بین سطح خوانایی هر یک از بخش‌های درس خسرو از کتاب فارسی پایه دهم با سطح سنی و درک و فهم دانش‌آموزان تفاوت وجود دارد.

همانطور که قبلا گفته شد، بر اساس روش گانینگ، ابتدا تعداد کلمات و جملات کامل، طول متوسط جملات و تعداد کلمات دشوار (کلمات ۴ هجایی) را محاسبه و سپس میزان خوانایی را محاسبه می‌کنیم.

در این بخش خلاصه‌ای از بخش‌های انتخاب شده از کتاب فارسی پایه دهم، درس خسرو، ارائه می شود:

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-19]

بخش‌های درس شانزدهم(خسرو)	تعداد کلمات	تعداد جمله‌ها	طول متوسط جمله ها	تعداد کلمات دشوار	میزان خوانایی گانیک (G)
بخش اول	۱۰۰	۱۳	۷/۶	۶	۷/۶
بخش دوم	۱۰۰	۱۷	۵/۸	۲	۷/۶
بخش سوم	۱۰۰	۱۶	۶/۲۵	۷	۹/۲

در این قسمت ارتباط بخش اول و میانی و بخش میانی و سوم و بخش اول و سوم مورد بررسی قرار گرفته است. طبق بررسی انجام شده میزان خوانایی بخش اول و دوم کتاب فارسی دهم در درس خسرو به ترتیب ۷/۶ به دست آمده است. نشان می‌دهد که در بخش اول و دوم کتاب تفاوتی وجود ندارد اما متن سوم در سطحی بالاتر از سطح توانایی دانش‌آموزان پایهٔ دهم قرار دارد. همچنین بین سطح خوانایی بخش اول دوم با سوم در درس خسرو، تفاوت وجود دارد. بنابراین در این مقایسه نیز، نتیجهٔ حاصل نشان‌دهنده بالا بودن سطح میزان خوانایی از سطح توانایی دانش‌آموزان است.

۲. فرضیه دوم: بین سطح خوانایی هر یک از بخش‌های درس خسرو از کتاب فارسی پایه دهم با سطح سنی و درک و فهم دانش آموزان تناسب وجود دارد.

سطح خوانایی در بخش اول، دوم و سوم به ترتیب عبارتند از: ۷/۶، ۷/۶، ۹/۲ که در هیچکدام از این بخش‌ها سطح خوانایی متناسب با سطح سنی و درک و فهم دانش‌آموزان نیست. چرا که عدد ۷/۶، ۷/۶، ۹/۲ که در هر سه بخش درس به دست آمده برابر با سطح سنی و درک و فهم دانش‌آموزانی که ۱۰ سال درس خوانده‌اند، نیست. بنابراین یافته‌های تحقیق نشانگر دشواری خوانایی متن درس شانزدهم از فارسی پایه دهم و بالاتربودن سطح این درس از سطح فهم و درک دانش آموزان می‌باشد.

با توجه به یافته‌های پژوهش مبنی بر این که سطح خوانایی درس خسرو بالاتر از سطح خوانایی و درک و فهم دانش‌آموزان پایه دهم بوده است می‌توان پیشنهاد کرد که برنامه‌ریزان و طراحان برنامهٔ درسی در تدوین کتب درسی از مشاوران و روانشناسان و معلمان با تجربه در جهت شناسایی هر چه بیشتر افکار، توانایی‌ها و استعدادهای دانش‌آموزان در سنین مختلف آگاهی بیشتری کسب کرده و سپس به فرآیند برنامه‌ریزی و طراحی کتب درسی در تمام مقاطع تحصیلی اقدام کنند.

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-19]

فهرست منابع و مآخذ

۱. آ لافروز، مرجان (۱۳۹۰)، تعیین سطح خوانایی نوشته خواندنی های نوسوادان و مراکز تولید و نشر آن. http://mohajer1359. blogfa. com/p. ost-26. aspx. 20/04/2011. ۹/۲/۱۳۹۰.

۲. آقازاده، محرم. (۱۳۸۵). نگاهی به نقش زبان در تعلیمات دینی، فصلنامه تربیت. اسلامی، سال اول، شمار۲.

۳. جعفری هرندی، رضا و همکاران (۱۳۸۷). تحلیل محتوا روشی پرکاربرد در مطالعات علوم اجتماعی، رفتاری و انسانی با تأکید بر تحلیل محتوای درسی، فصلنامه حوزه و دانشگاه، سال ۱۴، شماره. ۳۳-۵۸،

۴. امیری، فاطمه؛ (۱۳۹۸). تحلیل محتوای کتاب هدیه‌های آسمانی دوم، سوم و چهارم ابتدایی براساس مفهوم تربیت دینی، میزان درگیر بودن دانش‌آموزان و خوانایی. تیر ۱۳۹۸، سال دوم - شماره ۱۴ (۱۳ صفحه - از ۱۲۴ تا ۱۳۶).

۵. رخ سفید، نسرین؛ عامری، لیلا؛ (۱۳۹۸). تحلیل محتوای کتاب شیمی (۳) پایه دوازدهم بر اساس روش فرای، گانینگ، خلاقیت گیلفورد، ویلیام رومی و مقایسه کتاب شیمی پایه دوازدهم و یازدهم از لحاظ توجه به آموزش‌های زیست محیطی به روش تمام شماری. تیر ۱۳۹۸، سال دوم - شماره ۱۴ (۱۳ صفحه - از ۱۲۴ تا ۱۳۶).

۶. فضل الهی قمشی سیف اله، ملکی توانا منصوره. (۱۳۹۰). ارزیابی سنجش خوانایی کتاب علوم پایه سوم ابتدایی بر اساس فرم فرای، گانتیک، فلش، لافلین و کلوز. عنوان نشریه: مطالعات برنامه درسی: پاییز ۱۳۹۰، دوره ۶ ، شماره ۲۲؛ از صفحه ۱۴۱ تا صفحه ۱۶۲.

۷. نیکدل، نسرین و پری مسلمی پورلالمی (۱۳۹۳). بررسی مقایسه‌ای محتوای کتب ریاضی با استفاده از تکنیک خوانایی گانینگ و بررسی تصاویر، مطالعه موردی: کتاب ریاضی جدید التالیف اول متوسطه (جدید) و ریاضی اول راهنمایی (قدیم). مجله رسانه‌های نوین و آموزش، پیاپی ۴ (دی و بهمن ۱۳۹۳). صفحات: ۴۵ -۵۲.

۸. . یارمحمدیان، محمد حسین. (۱۳۷۷). اصول برنامه‌ریزی درسی، تهران: انتشارات یادواره‌ی کتاب.

منابع لاتین

1. Gunning ,Robert C. (2003). Mathematics has been prominent in the Princeton curriculum since the founding of the College. In 1760. From Alexander Leitch, (1978) APrinceton Companion, copyright. Princeton. Uni: prees. http://etcweb. princeton. edu/CampusWW W/Companion/ mathematics. html. 12/4/201

[Downloaded from jnrihs.ir on 2026-11-19]